

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 listopada 2021 r. w Warszawie

sprawy A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 4 stycznia 2021 roku nr (...) oraz od decyzji

z dnia 23 lutego 2021 roku nr (...)

1. umarza postępowanie w zakresie zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 4 stycznia 2021 roku nr (...) w zakresie zmienionym decyzją z dnia 23 lutego 2021 roku nr (...),

2. w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

A. M. 5 lutego 2021r. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 4 stycznia 2021r. nr wg (...) (...), zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej uchylenie. Odwołująca uzasadniła odwołanie swoją wyjątkowo trudno sytuacją życiowo-finansową, tj. spoczywającym na niej obowiązkiem zapewnienia środków utrzymania swojej 3-osobowej rodzinie wobec przewlekłej choroby męża i faktu, że nie pracuje on od siedmiu lat. Odwołująca podkreśliła również, że na początku marca 2020r. zawarła z organem rentowym umowę określającą zasady spłaty zaległych składek na rzecz ZUS i realizuje zobowiązanie wynikające z umowy, choć nie zawsze wg ustalonego w niej terminarza płatności. Odwołująca podniosła, że przyczyną opóźnień w dokonywaniu przez nią płatności wobec ZUS jest pandemia Covid-19, przez którą A. M. z kilkumiesięcznym opóźnieniem otrzymuje płatności od swoich kontrahentów (odwołanie k.3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z 2 marca 2021r. **organ rentowy** wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. ZUS wskazał, że na podstawie art. 46 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy systemowej, odwołująca miała obowiązek obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać i opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. W związku z niewywiązywaniem się A. M. z tego obowiązku, na jej koncie powstało zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek. ZUS opisał przebieg postępowania wyjaśniającego oraz potwierdził fakt zawarcia umowy – układu ratalnego dotyczącego spłaty zadłużenia. Wskazał przy tym, że A. M. nie dopełniła obowiązku spłaty rat zgodnie z harmonogramem, nie opłacała również składek bieżących. W ocenie ZUS nie istnieje przepis, który w trakcie

spląty zadłużenia w formie układu ratalnego wykluczałby wydanie decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej, tj. w przedmiocie wysokości zadłużenia. Organ rentowy przywołał fakt, że w związku ze zmianą salda płatnika, rozpatrzył odwołanie A. M. i częściowo zmienił skarżoną decyzję (odpowiedź na odwołanie k.7-8 a.s.).

14 kwietnia 2021r. A. M. wniosła odwołanie od decyzji ZUS z 23 lutego 2021r. nr wg (...) (...), zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o jej uchylenie. Odwołująca uzasadniła swoje odwołanie analogicznie jak odwołanie od decyzji z 4 stycznia 2021r. (odwołanie k.2-4 akt VII U 668/21).

W odpowiedzi na odwołanie z 5 maja 2021r. **organ rentowy** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i dołączenie sprawy do wspólnego rozpoznania ze sprawą o sygn. akt VII U 317/21. W uzasadnieniu stanowiska, organ rentowy wskazał, że skarżoną decyzją zmienił w części decyzję z 4 stycznia 2021r., częściowo uwzględniając odwołanie A. M.. ZUS podtrzymał argumentację przedstawioną w odpowiedzi na odwołanie z 2 marca 2021r., podkreślając dodatkowo, że ubezpieczona nie kwestionowała faktu istnienia zadłużenia ani okresu, w którym powstało (odpowiedź na odwołanie k.6 akt VII U 668/21).

Zarządzeniem z 19 maja 2021r. sprawa o sygn. akt VII U 668/21 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia z niniejszym postępowaniem (zarządzenie z 19.05.2021r. k.8 akt VII U 668/21).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. M. prowadzi działalność gospodarczą „Kancelaria adwokacka (...)” (bezsporne).

Pismem z 29 października 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił A. M. o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, na które składają się należności z tytułu:

- 1) składek na ubezpieczenia społeczne za okres od 2015-06 do 2019-09 w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 w kwocie 30 464,79 zł, w tym składki – 27 395,79 zł i odsetki – 3 069,00 zł;
- 2) składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 2015-06 do 2019-09 w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 w kwocie 12 897,15 zł, w tym składki – 11 513,15 zł i odsetki – 1 384,00 zł;
- 3) składek na Fundusz Pracy za okres od 2015-06 do 2019-09 w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 w kwocie 2 506,07 zł, w tym składki – 2 291,07 zł i odsetki – 215,00 zł.

Następnie, pismem z 2 stycznia 2020r. organ rentowy zawiadomił ubezpieczoną o zakończeniu postępowania dowodowego, zakreślając termin 7 dni na wypowiedzenie się co do zebranych w sprawie dowodów i materiałów. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. **4 stycznia 2021r. wydał skarżoną decyzję nr wg (...) (...)**, w której stwierdził, że A. M. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy. Zadłużenie z należnymi odsetkami na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 19 996,61 zł, w tym z tytułu:

- 1) składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2018-08 do 2019-09 w kwocie 11 373,47 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 1 601,00 zł;
- 2) składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2018-08 do 2019-09 w kwocie 5 233,16 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 765,00 zł;
- 3) składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2018-08 do 2019-09 w kwocie 900,98 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 123,00 zł.

(zawiadomienia z 29.10.2019r. i z 2 stycznia 2020r., decyzja z 4.01.2021 – w aktach organu rentowego (...)).

Po wniesieniu przez A. M. odwołania od pierwszej decyzji, ZUS wydał **skarżoną decyzję z 23 lutego 2021r. nr wg (...) (...)**, w której zmienił decyzję z 4 stycznia 2021r. w sposób, że ustalił, że zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 14 listopada 2019r. wynosi łącznie 18 357,08 zł, w tym z tytułu:

- 1) składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2018-08 do 2019-09 w kwocie 11 797,20 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 590,00 zł;
- 2) składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2018-08 do 2019-09 w kwocie 4 777,63 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 234,00 zł;
- 3) składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2018-08 do 2019-09 w kwocie 958,25 zł.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zmiana decyzji z 4 stycznia 2021r. wynikała z błędnego naliczenia w niej odsetek na dzień wydania decyzji, podczas gdy powinny być zostać określone na datę złożenia wniosku o układ ratalny (decyzja z 23.02.2021r. w aktach rentowych WOP 899/2021).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie ww. dowodów, mając na uwadze, że nie był on sporny między stronami niniejszego postępowania. Dowodów z dokumentów żadna ze stron nie kwestionowała, a Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do tego, aby odmówić im wiarygodności i mocy dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. M. od decyzji z 4 stycznia 2021r. należało umorzyć w części, w jakiej decyzja ta została zmieniona decyzją z 23 lutego 2021r., wydaną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. nr wg (...) (...).

Zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd – przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

W orzecznictwie wskazuje się, że powyższy przepis ma jednoznaczne brzmienie, z którego nie da się wyprowadzić wniosku, że chodzi w nim wyłącznie o zmianę przez organ rentowy zaskarżonej decyzji w drodze wydania decyzji zmieniającej. Zmiana ta może nastąpić przez wydanie – stosownie do okoliczności danej sprawy – każdej decyzji, byleby tylko jej skutkiem było uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25.01.2012r., II UK 225/11). Wskazana w art. 477⁽¹³⁾ k.p.c. „zmiana zaskarżonej decyzji” nie musi polegać na wydaniu nowej decyzji zmieniającej zaskarżoną, ale na wydaniu takiej decyzji, której skutkiem jest uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji. Nie będzie to więc jedynie wprost decyzja zmieniająca, lecz również decyzja anulująca decyzję wcześniejszą, byleby wynikało z niej, że rozstrzyga o przedmiocie tej wcześniejszej decyzji i to zgodnie z żądaniem odwołania (por. orzeczenia: Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 27.02.2013r., III AUa 910/12, z 24.06.2015r., III AUa 246/15 oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 5.09.2013r., III AUa 1432/12).

Powyżej opisana sytuacja miała miejsce w przypadku wydania decyzji z 23 lutego 2021r., w której ZUS zmienił skarżoną decyzję z 4 stycznia 2021r. i ponownie obliczył wysokość zadłużenia A. M. z tytułu nieuiszczonych składek z odsetkami na dzień złożenia wniosku o zawarcie układu ratalnego, dlatego też w tym zakresie należało umorzyć postępowanie, o czym Sąd orzekł na podstawie art. 477¹³ § 1 k.p.c. w pkt 1 wyroku.

W pozostałym zakresie odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Ubezpieczona zakwestionowała decyzję ZUS, w której organ rentowy ustalił wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od sierpnia 2018r. do września 2019r. wskazując, że zawarła z organem rentowym układ ratalny, z którego się wywiązuje, choć nie zawsze w określonym w nim terminie.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm. dalej: ustawa systemowa), płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Nadto, stosownie do treści art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, nie później niż:

- 1) do 10 dnia następnego miesiąca – dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie,
- 2) do 5 dnia następnego miesiąca – dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca – dla pozostałych płatników.

Od nieopłaconych w terminie składek, w myśl art. 23 ust. 1 ustawy systemowej należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 72) z wyłączeniem art. 56a. Na podstawie art. 32 ustawy systemowej, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Wskazać również należy, że zgodnie z treścią art. 46 ust. 1 zd. 2 ustawy systemowej, w przypadku opłacania składek po terminie płatnik składek obowiązany jest do obliczenia i zapłaty odsetek za zwłokę, przy czym odsetki te obliczane są od dnia następującego po dniu upływu płatności składek (art. 23 ust. 1 cyt. ustawy). Na mocy delegacji art. 49 ust. 1 cytowanej ustawy, szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek uregulowane zostały rozporządzeniem Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 78, poz. 465 z późn. zm.).

W przedmiotowej sprawie, wobec treści dokumentów zgromadzonych przez organ rentowy oraz stanowiska ubezpieczonej, nie budziło wątpliwości, że A. M. w okresie od sierpnia 2018r. do września 2019r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i podlegała z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu, a zatem – w świetle cytowanych przepisów – była zobowiązana do uiszczania należnych składek. W jej przypadku termin, w którym winna tego dokonać, zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, został określony do 10 dnia następnego miesiąca. Ubezpieczona, zgodnie z oznaczonym terminem, według stanu na datę wydania zaskarżonej decyzji, nie uiszczała jednak należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, a także na Fundusz Pracy w kwotach, które oznaczył organ rentowy. Kwoty te zostały ustalone po uwzględnieniu wszystkich zapisów na koncie ubezpieczonej i po przeprowadzeniu rozliczenia. Odnośnie tej kwestii zwraca uwagę treść art. 33 i art. 34 ustawy systemowej. Pierwsza ze wskazanych regulacji nakłada na ZUS obowiązek prowadzenia kont ubezpieczeniowych oraz kont płatników składek, które mają stanowić zbiór danych o faktach ubezpieczeniowych i istotnych faktach pozaubezpieczeniowych – mających wpływ na przyznanie świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych. Konto ubezpieczonego – zgodnie z definicją zamieszczoną w art. 4 pkt 7 ustawy systemowej jest kontem, na którym ewidencjonowane są składki oraz informacje dotyczące przebiegu ubezpieczeń społecznych danego ubezpieczonego, natomiast konto płatnika (art. 4 pkt 8 ustawy systemowej) to konto, na którym ewidencjonowana jest kwota zobowiązań z tytułu składek oraz innych składek danego płatnika zbieranych przez Zakład, kwoty

zapłaconych składek, stan rozliczeń oraz inne informacje dotyczące płatnika składek. Z kolei przepis art. 34 ustawy systemowej nakłada na ZUS obowiązek zapewniania rzetelności i kompletności informacji gromadzonych na kontach ubezpieczonych i kontach płatników składek. Gromadzone na kontach informacje z założenia ustawodawcy mają być rzetelne (wiarygodne, prawdziwe, sprawdzone, zweryfikowane i potwierdzone oraz kompletne). Zgodnie z treścią art. 34 ust. 2 ustawy systemowej wszelkie informacje znajdujące się na kontach ubezpieczonego i płatnika składek są środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym z zakresu ubezpieczeń społecznych. Tym samym to odwołujący, kwestionując prawdziwość informacji ujawnionych w prowadzonych przez ZUS kontach, zobligowani są wykazać nieprawidłowości lub błędy zawartych tam zapisów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 czerwca 2013 r., III AUa 90/13).

Uwzględniając powyższe, Sąd przyjął, że w rozpatrywanej sprawie kwota zaległości z tytułu należności składkowych została udowodniona przez organ rentowy (art. 34 ustawy systemowej) i nie została przez ubezpieczoną zakwestionowana. W istocie ubezpieczona nie zaprzeczyła, że takie zaległości na jej koncie faktycznie wystąpiły. Spór koncentrował się wokół możliwości wydania przez organ rentowy decyzji w przedmiocie wysokości zadłużenia w sytuacji, gdy odwołującą łączy z ZUS-em umowa o rozłożeniu należności na raty. W ocenie Sądu na uwzględnienie zasługiwała argumentacja pełnomocnika organu rentowego, co do dopuszczalności wydania decyzji o wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek. Należy przy tym podkreślić, że organ rentowy w decyzji z 23 lutego 2021r. uwzględnił fakt zawarcia z A. M. układu ratalnego, dokonując weryfikacji wysokości należnych odsetek, tj. obliczając je nie na dzień wydania decyzji z 4 stycznia 2021r., lecz na 14 listopada 2019r., czyli dzień złożenia przez ubezpieczoną wniosku o rozłożenie należności na raty.

Zaznaczyć w tym miejscu wymaga, że żądanie A. M. zawarte w odwołaniach od decyzji z 4 stycznia 2021r. i 23 lutego 2021r., tj. żądanie uchylenia decyzji nie mogło zostać uwzględnione. Sposób możliwego rozstrzygnięcia Sądu został określony w art. 477¹⁴ k.p.c. – z przepisu tego wynika, że wskutek merytorycznego rozpoznania odwołania, Sąd może oddalić odwołanie (§ 1) lub je uwzględnić, zmieniając skarżoną decyzję (§ 2). Możliwość uchylenia skarżonej decyzji została dodana w § 2¹ i dotyczy ściśle określonych wypadków, tj. gdy skarżona decyzja nakłada na ubezpieczonego zobowiązanie, ustala wymiar zobowiązania lub obniża świadczenie i została wydana z rażącym naruszeniem prawa. Jak już wskazano powyżej, odwołująca nie udowodniła, aby przy wydaniu skarżonych decyzji organ rentowy naruszył przepisy ustawy systemowej, a tym bardziej, aby to naruszenie miało charakter rażący.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy oddalił odwołanie, o czym na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku.